

Lgpp. Kaasmaalane.

Vastavalt hr. Rajamäe üleskutsel, saadan
Teile siinjuures andmed, lühikokkuvõttes, Eesti
Õpetajate Seminari tegevuse kohta 1921-1930
Loodan, et need hilinebuid ei ole, kuna
teadanne oli juba minni kuu tagasi.

Kahjuks ei saanud ma rohkem antud andmeid
enda kasutusse.

juurde lisatud fotosid ei ole vaja tagastada.

Soovin Teile edu ja head, kindelolekut
selle suure töö koostamises.

Kaasmaalase terriitustega Olga Mais

Torontos, 24. märtsil 1975-

VORU OPETAJATE SEMINAR 1921 - 1930

Seminar algas tegevust jaanuaris 1921. Ajutiseks juhatajaks oli kohaliku keskkooli direktor Joh. Koemets.

Moodustati ettevalmistus- ja I kl., kokku 42 opilast. Ettevalmistusklassi võeti vastu algkooli 6.kl. lõpetanuid, hiljem 5. kl. lõpetanuid. Vastuvõtul olid eksamid igas aines, aga pearõhku pandi muusikale ja laulmisele. 1927. a. alates korraldati ka intelligentseuse test.

16. veebruaril 1921 asus juhataja kohale riigikoolinõunuk Joh. Käs, kes oli samal kohal seminari lõpuni 1.aug. 1930.

13 märts peeti Seminari aastapäevaks ja sel puhul korraldati aktusi ja koolipidusid.

Et kool algas tegevust õppeaasta keskel, olid õppejõududeks enamasti tunniandjad keskkoolist, mis selletõttu oli soodus, et õppetöö oli esialgu pärast lõunat, kuna ruume tuli jagada teiste koolidega.

1922/23 õppeaasta lõpul nimetati klassid ümber I II ja III klassiks. III kl. moodustati I KL. paremate õpilaste üleviimisel III-sse klassi. Kaotati ettevalmistusklass, mis seminaride seaduses ei olnud ette nähtud.

1923/24 õppeaastal, mil puudus seminaril veel VI kl., moodustati pedagoogiline klass kutseta õpetajatest ja keskkooli lõpetajatest 28, õpilasega, neist lõpetas eellennuna 23 õpilast.

Ruumipuudusel jäi kooli igal aastal palju õpilasi vastu võtmata, kuna õpilaste arv klassis oli piiratud 35-ga. Majanduslikult kehvemad õpilased said ka väikest igakuulist rahalist toetust riigi või omavalitsussummadest.

1922/23 õppeaastal avati seminari harjutuskool, juhatajaks Anette Budkovsky. Siis sai kool juba oma õpetajaskonna arvult 14 + 3 tunniandjat ja kooliarst.

Harjutuskoolis käisid seminari lõppklasside õpilased rühmititi tunde pealt kuulamas ja õppeaasta lõpul ka ise nõutud arvu tunde andmas.

1923/24 õppeaastal ametis olnud õpetajatest töötas seminari lõpuni 12 isikut, need olid: A. Stahlberg (Asson) A. Budkovsky, J. Heljuste, H. Kaan, K. Käsand, G. Bubast, K. Pütsep, R. Reiman, E. Rumm, H. Silmet (Seidelberg) V. Budkovsky ja kooliarst R. Piho.

1923/24 aastast kuni tegevuse lõpuni Joh. Lohk ja M. Karulin.

Kogu tegevuse kestel töötas seminaris ja harjutuskoolis 63 isikut, nimelt: Johan Koemets, Herman Silmet, Lydia Skomorovska, Theodolinde Audova, Anette Budkovsky, Henrietta Lukats (asjaajajaks 1921-1928) Marie Mäeste, Voldemar Altermann, Artur Behrsing, Vitold Budkovsky, Anna Davel, Aleksander Denisov, Karl Greenberg, Marta Greenberg, Jaan Heljuste (Herman), Paul Hinnov, Jaan Hist, Paul Härm, Hanna Kaan, Marta Karu, Maali Karulin, Aurora Kasvand, Karl Käsand, Peeter Laja, Meinhard Leetmaa, Arvo Lehis, Liina Lehis, Johannes Lohk, Ilse Luck, Jüri Martensen, Natalie Mei, Ilse Marits, Aino Mägi, Eeva Niinivaara, Edgar Oissar, Paul Onno, Eeta OTs, Hedvig Pabson, Aleks. Pedason, Aksel Pihlapuu, R. Piho (kooliarst) Gustav Pugas, Karl Pütsep, Alma Randel, Rudolf Reiman, Erich Rumm, Paul Saksing, Leeni Sirk, Armilde Sonin, Anna Stahlberg, Rudolf Taba, Leida Taklaja, Jakob Teder, Maria Teder,

Helene Tedersoo, Peeter Timm, Paul Truusmann, Jaan Vahtra,
Tunniandjad ja ajutised tööjõud: Torrim, Ottokar; Terasmägi (Kõks)
Johannes; Pappelpuu, Emanuel; Raedur, Marta; Pabson, Hedvig.

Õpetajate üldarv Seminaris ja harjutuskoolis kõikus 17 ja 24 vahel, olles suurim 1927/28 õppeaastal. 1923 a. loodi abijuhataja koht ja sellele kohale valiti H. Silmet. Et seaduse järele pidi ühisseminaris ka naisjuhataja olema, siis valiti selleks L. Skomarovska, kes oli sellel kohal 3 aastat. 1928/1930 oli sellel kohal Theodolinde Audova.

Koolil oli ka vormimüts, roheline põhja ja valge kitsa ja punase laiema randiga. Kooli lõpetajad said ka lõpumärgi, mis igal lennul erinev ja mille kavandasid õpilased. Enne õppetöö lõppu käisid lõpetajad ümbruskonnas koolides hospiteerimas, kus nad tegeliku tööga tutvunesid ja ka ise tunde andsid. Ühe praktika aasta järele andsid lõpetanud veel seminaris proovitunni ja siis alles said kutsetunnistused kätte.

Seminari tegevuse kestel õppis koolis 1303 õpilast. Kooli sulgemisel õppis seminaris ja harjutuskoolis kokku 152 õpilast. Kooli sulgemisel siirdus neid edasi õppima või lõpetama Haapsalu s. 36, Tartu s. 26, Rakvere s. 19. Teised jätkasid edasiõppimist keskkoolides.

Kooli lõpetajad jäid enamuses Lõuna-Eestisse tööle, üksikud ka kaugemale ja üks Saaremaale sealse koolinõuniku soovil.

Kooli õppejõududest on vabas maailmas teadaolevatel andmetel ainult üks - H. Silmet Saksamaal, kes oli ka Lübecki Eesti Gümnaasiumi õpetajaks ja K. Putsep, kes suri mõne aasta eest.

Kooli kasvandikest on vähe välja pääsenud, sest Võrumaa vallutati n.n. üle oõ ja tulema said ainult need, kes olid juba kodus lahkunud või sõjaväes teenisid.

Ühendriikides oli neid 7 (kaksnendest surnud) ja Kanadas 3. Joh. Käis suri kodumaal 29 juunil 1950 64-a. vanaduses ja maeti kodukihelkonna kalmistule Põlvas, kus talle ka kasvandikkude poolt mälestusmärk on püstitatud.

Võru / Seminaris sisemine elu ja õpilaste omaharrastusi.

Et Joh. Käis oli tuntud kooliuuenduslane, siis oli õppe- ja kasvatustöö rajatud individuaalsele tööviisile ja töökooli põhimõttele. Õpilaste selles suunas arendamiseks oli igas aines 2 nädalatundi rühmatööõpilaste soovi ja huvide järele. Mitmesugusteks katseteks ja vaatlusteks andis häid võimalusi avar kooliaed.

Koolil oli ka oma ilmajaam 1923 aastast alates, mis kuulus Tartu Ülikooli Meteoroloogia Observatooriumi 2. järgu ilmajaama võrku.

Õppeabinõude valmistamisrühm valmistas enamasti kõik füüsika ja matemaatika kabinetitribed kui ka õppeabinõud teistel ainealadel.

Igal kevadel korraldati tööde näitusi, mida külastasid paljud õpetajad ja eraisikud. Ka hõimurahva esindajad käisid neid vaatamas.

1928. a. esineti Londoni Eesti rahvusvahelisel koolinäitusel 150 eksponandiga.

Õppetöö süvendamiseks loodi õpperinge ja rühmi, kes korraldasid õppekäike ja matku lähemas või kaugemas ümbruses. Vanemad klassid kaugemale kodumaa tundmaõppimiseks, ka Soome ja Lätisse.

Koolis töötas ka Õppiva Noorsoo Ring, kes korraldas nädalas kord referaatõhtuid. 1928 a. esines kooli 160-liikmeline koor IX Üldlaulupeol Tallinnas.

Kooliuuendusliku kirjandusega alati ka Võru Seminaris. Töökooli põhimõtete rakendamiseks ja individuaalse tööviiside tundmaõppimiseks ilmusid "Teel töökojale I-VI" ja hiljem lisandus neile Joh. Käisi "Isetegevus ja individuaalne tööviis". Päevaleht (25. 6. 24) nimetabki neid esimesteks eesti algupärasteks pedagoogilisteks teosteks. Nendest trükiti ka osaliselt soome ja läti keelde. 1929/30 aastal võeti tarvitusele ka "Liikuv aabits".

Edasiõppimise otstarbel sooritasid ka õppejoud mitmel puhul õppereise välismaale. 1925 L. Skomorovska (Saksamaale) Berliini, Joh. Käis 1926 Viinis, Berliinis ja Zurichis ja 1929 Londonis jne. A. Budkovsky Londonis.

Kuigi Võru Seminari iga oli lühike, jättis ta väärtusliku pedagoogilise pärandi eesti koolile. Kooli sulgemise puhul kirjutas "Opetajate Leht" (1936 nr. 2 - ms. jargmist:)

V. Opet. Seminar oli koldeks, kus küpsesid kooli uuenduslikud ideed, kus valmisid nende ideede edasikandjad, kust voolas uut ja jõulist verd Eesti õpetajaskonnale elusoontesse. Selle kolde kuma helkis kaugemale kodumaa piiridest, see helgib tulevikkugi, vaatamata sellele, et tuleasegi on kantud laiali.

Andmed on võetud kogust: "Võru Opetajate Seminar (1936)" ja kohati mälu järele täiendatud.

Koostaja:

Olga Mais I lend.

Address: *Olga Mais*
44 Burrows Ave
Ypsilington, Ont.
M9B 4W7
Canada